

IZ SADRŽAJA:

Dr. IVAN VITEZIĆ:	TKO ĆE ODVALITI KAMEN S GROBA? Nekoliko uskrasnih misli	1
m. p.:	POVODOM MILORADIĆEVE GODINE	3
NIKOLA BENČIĆ:	HRVATSKIM MAJKAMA!	5
NIKOLA BENČIĆ:	O "SVAČEMU"	9
-1-:	MOŽETE ME STVORITI ŽEDNIM I GLADNIM, ALI NIKAD, NIKAD IZDAJICOM JADNIM!	11
STJEPAN ŠULEK:	KAKO KOMUNISTI MINIRAJU SVIJET?	13
DUBROVČIĆ:	ODNOS NACIONALSOCIJALISTIČKOG RE- ŽIMA PREMA CRKVI	16
A. L.:	MAJUŠKO DRIVO	20
PJESME:	MATE MILORADIĆ / F. SINKOVIĆ / MATE BALOTA / BELKO / VLADIMIR VUKOVIĆ / GUSTAV KRKLEC	

"GLAS" IZDAJE HRVATSKI AKADEMSKI KLUB
Bec VII., Langegasse 26.

UREDNICI:
MARTIN PRIKOŠOVIĆ
STJEPAN ŠULEK

"GLAS" IZLAZI ČETIRI PUTA GODIŠNJE. -
PRETPLATA ZA ČETIRI BROJA 16.-š.

TKO ĆE ODVALITI KAMEN S GROBA?

Nekoliko uskrsnih misli

Dvojnost: vjera i nevjera, vjernici i nevjernici, koja tako markantno karakterizira danasnje covječanstvo, izazivlje u našoj pameti niz misli, refleksija, pitanja. Vjerojatno smo i sami u tom pogledu već stosta doživjeli i iskusili. Vjernici često bivaju ismježivani i izrugivani kao natraznjaci, kao zaostalo, neprosviječeno, neizobrazeno mnoštvo, koje Crkva i razni socijalni i državni sistemi, ili pak moćni pojedinci, drže navodno u takovu stanju. i to zato, da bi ih mogli socijalno iskoristivati. U naše doba vjernici su na mnogo strana ne samo predmetom ismježivanja, omalovazavanja, klevetanja i t.d., nego su oni izvrgnuti i progonima svake ruke, od sitnijih sikanacija, premjestanja na losija mjesta, novcanih kazna, gubljenja službe pa sve do zatvora, mucenja i ubijanja. I to sve zbog toga, što "vjeruju", što su vjernici. Nevjera, koja se je docepala sile, ne podnosi, da i vjera postoji, da slobodno živi i djeluje i da čak ugrožava postojanje njezino, postojanje nevjere.

Ovo su općenito poznate stvarnosti našega vremena, iako ih se kusa kojekakvim lukavštinama i prevarama sakriti i maskirati s pozivom na "ustavne slobode". Još se naime nije našao, tko bi na svoje barjake kao svoj program ispisao parole nasilja, ropstva, necovjества. Nbrojena zlodjela i necovjества počinjaju se u ime "slobode" i "covjества", i po tome će nas vijek bez dvojbe u povijest ući kao vijek, u kojem je licemjerstvo, laž i necovjество dostiglo svoj dosadašnji vrhunac.

Ako je vjernik ismježivan, nevjernik - više nego da bude ismježivan - je sazaljenja vrijedan. Prema onim nevjernicima, koji ne prezaju ni pred kakvim nasiljem, obuzimlju nas često i drukciji osjećaji, ali ako nam podje za rukom svladati te osjećaje, ostaje sazaljenje prema njihovu shvatanju života, prema njihovim životnim udesima, posebno prema onima među njima, koji iz nekog idealizma žrtvuju svoje sposobnosti, svoje zdravlje i svoje mlade živote za "ideale" nevjere i tako gube ne samo svoj zemaljski život, nego štavljaju u najvećoj mjeri na kocku i svoj prekogrobni, vječni život. O ovome prekogrobnom životu se naime radi, i on je u prvome redu predmetom vjere, jer pretpostavlja u covjeku besmrtnu dušu, lik Božji u nama, koji ne umire. Do uvjerenja o njegovu postojanja može nas dovesti i razumska spoznaja, no spozajé o prekogrobnom životu daje nam samo vjera, a ona je - kako kršćanska dogmatika ući - Božji dar, milost. Taj dar valja tražiti, moliti, i bit će dan. K vjeri vode prerasličiti putevi, od visina razumskog razmišljanja i znanstvenog istraživanja do priprostog, skromnog, poniznog priznanja vlastite slabocé i svemoći Tvorca i Spasitelja. K vjeri dovode zdravlje i veselje kao i bolest i trpljenje, više doduse ova potonja negoli ona prva stanja, jer nas više sile na razmišljanje i priznanje naše ogranicenosti i slabosti, a upravo je skromnost i poniznost pravi i sigurna put k vjeri. Mladi i nadareni, ali mazalost vrlo rano umrli hrvatski pjesnik Antun Branko Šimić, gledajući u godinama I. svjetskog rata bijedu i bespomoćnost žena, triput se u pjesmi "Žene pred uredima" (ispjevanoj u ekavskom govoru) pita "Bože, ako jesi...", pa zatim sebi odgovara:

"Kad gledam njih, ja poverujem
da jesi i da te mora biti,
i da je osim ovog jedan drugi svet
u koji ćeš ih jednom izbaviti.

Jer zar će ove oči zauvek ugasnuti u grobu,
ne ugledati nikad pravde? I zar će ova tela,
na zemlji ispaćena, u zemlji biti zemlja,
i ne će se uzvisiti među zvezde?

Zar može biti
da za njih nema utočišta izvan moje pesme?"

Ima utočište! Ono se zove: Uskrsnuće Isusovo. Na činjenici Isusova uskrsnuća sazdana je vjera u prekogrobni život, jer "ako Krist nije uskrsnuo, uzalud je naša vjera" (1 Kor. 15, 17). Kršćanstvo je prema tome vjera u uskrsnuće Isusovo, pa je stoga razumljivo, da je blagdan Uskrsa središte crkvene godine, najveći kršćanski blagdan. Uskrsu prethodi Veliki tjedan, prethodi mu Veliki petak, u središtu kojega stoji misterij kriza i smrti. Za Krista samoga je rečeno: "Zar nije morao Mesija to trpjeti i tako unići u svoju slavu?" (Lk. 24, 26). Kalvarija je dakle neizbježiva postaja, no ona nije zadnja, konačna postaja. Taj zakon života, smrti i uskrsnuća vrijedi za svakog čovjeka. "Jer kad smo s njim najuže združeni sličnošću njegove smrti, bit ćemo i uskrsnućem... A ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo, da ćemo i živjeti s njim" (Rimlj. 6, 5 i 8). Takva vjera "pobjedjuje svijet", takva vjera je u borbi s nevjerom nepobjediva makar bila goloruka, jer sta su na pr. mogli vojnici, čuvari groba Kristova, a da kod njegova uskrsnuća ne "uzdrhtaju od straha" i ne "postanu kao mrtvi"? Uskrsnuće Isusovo je neprevarljivo jamstvo, da "tijela na zemlji ispaćena" radi pravde ne će ostati tek zemlja, da će se uzvisiti među zvijezde, da će "izaći na uskrsnuće života", docim će oni, koji su činili zlo, izaći na "uskrsnuće suda".

Pobožne i milosrdne žene pitale su se na putu k Isusovu grobu u uskrsno jutro: "Tko će nam odvaliti kamen s grobnoga ulaza?" (Mk. 16, 3). Možda i mi kadgod sebi postavljamo u vezi s našim uskrsnućem takva "tehnička" pitanja. No to su problemi tek za nas. Oni ne postoje za Onoga, kome je ime Svemogući, koji je "uskrsnuće i život" (Iv. 11, 25).

Dr. IVAN VITEZIĆ

MATE MILORADIĆ:

O CRUX, AVE, SPES UNICA! -
O KRIŽ, AVE, JEDINI SPAS!

Spasitelj tvoj, o kršćenik,
Spasitelj tvoj je Mučenik!
Na Golgoti za svoj Vazam
Je na se zel pred svitom sram!
Od ljudi smil, poruge, psost,
Oca i zuc, zapušćenost!
Na Križu vsim je bil norac...,
Ostavil ga i Bog Otac!

A glej danas, o glej konac!
Vazam poslal je Bog Otac!
Spasitelj tvoj, o kršćenik,
Spasitelj tvoj je Mučenik!

Za svoj Vazam, za Ideal!
Je vse rpil, je Sebe dal!
Ne laz, Vazam je Ideal:
Zaista se je goristal!

Človiče moj i kršćenik!
Na zemlji rob i mučenik!

Na ramen si nalažeš križ,
Na srci kot oganj goris.

Pretežak nij ti niki trud,
Preostar nij ti niki put,
S veseljem daš se tuč i trt,
S veseljem daš se i na smrt!

Povij mi, zač si mučenik?
Ter s vjerom zač premeščeš brig?
Povij mi, nač ti smira čut,
Krvavi pot i križni put?

Si mučenik, za himbenost?
Za zlato, čast i tjelovnost?
Za slavu, moć, gizdavi tron?
Za Babylon? za Marathon?

....

O Križ, ave, jedini spas!
Zahitit daj nam stari kvas!
Zaista se od mrtvih stat,
Za tvoj Vazam se vojevat!

POVODOM MILORADIĆEVE GODINE

Dugo je trajalo, dok se odlučilo, kamo će se postaviti poprsje Mate Miloradića. Konačno se, nakon mnogih diskusija i sastanaka, odlučilo, da se poprsje postavi u rodno selo pjesnikovo, u Frakravu. Vaznost postavljanja toga poprsja u jedno naše selo doslo je jasno na vičjelo prošle godine na generalnoj godišnjoj skupstini HKD u Geristofu, gdje se kazalo, da se organizira svečanost prilikom oficijelnog otvaranja poprsja, i da se ta svečanost što ljepše i dostojnije sprovede. Nadalje, ova godina proglašena je Miloradićevom godinom. "Hrvatske Novine" pozivaju u zadnje vrijeme sve slojeve gradišćanskog-hrvatskog naroda na aktivno učešće te svečanosti.

Mi samo jedno želimo, a to je, da ova Miloradićeva godina, sa svim svojim proslavama, bude doista pokazala citavom našem hrvatskom narodu, i austrijskoj javnosti, što ime Miloradić znači za nas gradišćanske Hrvate i što to ime mora u budućnosti značiti. Miloradić je bio naš najodlučniji narodni borac i pravi narodni pjesnik, koji je u svojim pjesmama izrazio čud i bilo hrvatskog-gradišćanskog naroda, dok je njegova borba za hrvatstvo bila beskompromisna i nepopustljiva. On je u pravo vrijeme uvidio, u kakvoj se opasnosti nalazi naš mali narod, pa je dao sve od sebe, da se spasi njegov dragi narod. Njegovo životno djelo je besmrtno. Svaki narod ima svoje velikane, koji su se rodili u pravo vrijeme i čija djela ostaju daljnjim generacijama svijetli primjer i luc, koja svijetli svojim žarkim sjajem, kada je narod u opasnosti i nevolji.

Najvažniji smisao proslave, prilikom otvaranja Miloradićeva poprsja, mora biti, da hrvatski narod sjevera, sredine i juga na njoj pobere hranu, žarki oganj hrvatski, koji će zagrijati i probuditi srca, da, kad se Hrvati vrate doma, svaki na svoj posao, budu glasnici i širitelji toga hrvatskoga ognja, kojeg im je usadio u njihova srca Miloradić na proslavi.

MILORADIĆ JE TJELESNO MRTAV, ALI NJEGOV DUH ŽIVI. NJEGOV ĆE DUH UVIJEK ŽIVJETI!

m.p.

MATE MILORADIĆ:

HVALA BRAĆI.

Dobri brati, sijedi starče
Vsīm od srca hvali!...

Preveć ste ga napuhnuli,
Ta mehurčac mali.

Puknut će od oholije,
Pazite na riči!

Kvari našu ćut i srce,
Ki nas preveć diči.

"Malovridni sluge jesmo",
Veli šveto pišmo,
Ča smo cinit dužni bili,
Učinili nismo!

Vsi smo grišni, a ja imam
Mnogo na rovaši...

Vaša hvala prevelika,
Strasi me i plaši.

Vjerni drugi, ja med njmi,
Smo početak dali;

Mladi sinki, Vi budite
Bat na tom držali!

O ne na me se oglejte...
Gori, ne va dniku!

Jozi Fitzki Prisicanu,
Njemu dajmo diku!

On je bil oćac narodu,
Sunce va škurini;
Spominak mu posvetimo,
Kot zahvalni sini!

Na mladinu svit ostaje,
Srića i nesrića;...
Smrt će puhnut, bit ću vrijeđa
Ugašena svića!

S Bogom brati, drugi, sini!
Hvalim na ljubavi...

Rič posljednja d o m o v i n i:
PREPOROD VA SLAVI!

MILORADIĆ

Po naravi bio si karakter, Hrvat.
 U jaram si nisi dao taknuti vrat.
 Na sami si strcio kot žilavi hrast.
 Od vetra si nisi dao prignuti zrast.

Za lančace mario se nisi, ni križ:
 U srcu nosio si kršćanski ta Križ,
 Kot istine pravi borac, mucenik.
 Odlicni peljac na kriposti brig.

Pripravan za istinu točiti pot,
 U borbi je tekao ti skromni život.
 Ko j' bilo potrebno, si šao i na nož.
 Ali nigdar za priznanje, nigdar za groš.

Na odgovor hitro se zmakne jezik.
 Bedakom odbriznuti: hajs ino hik,
 Je bilo veselje ti duha i slast.
 A ča j' triba halugi dalje dat cvast?

Naukom tvojim se je čudio i svit.
 Bedakov i fusarov zdavno si sit.
 Uvijek i svagdir mora vladati smrad?
 Vidući nesnagu, razniti te jad.

I pučaju strijele duhovni oganj.
 Pokazes ljudem podzemaljski ta plan,
 Ki kani od Boga razlučiti svit,
 Napravlja nam boje i prah-dinamit.

Gonjo si izdajnike, izrod i gnoj.
 Zrucio si nam istinu: svakomu svoj.
 Zbudio si med nami narodni ponos.
 Od tuge sad nismo već višali nos.

Za pitzkom postao si nam drugi otac,
 Narodni branitelj i slavni borac.
 Zavijao nam rane, razvedrio obraz.
 Ne ces bit nigdar pozabljen od nas!

Obljubio si narod, obljubio jezik.
 Od gore do dnike odzivao se j' vik.
 Od gore do dnike te slavi setrat,
 Vas narod i svaki zahvalni Hrvat.

Beč, sept. 1950.

F. SINKOVIĆ

HRVATSKIM MAJKAMA!

Vrijeme leti. Svetak za svetkom. Proslava za proslavom. U ovaj veliki labirint svečanosti spada i Dan Majke, kao jedna od najvećih svečanosti. Jos nije tu, ali ipak, dozvolite meni, majke, Hrvatice, da Vam kazem nekoliko riječi.

Dan Žena nazivaju ovaj dan u nekim državama, ali dozvolite meni, da ga nazovem Danom Majka. Jer jest Dan Majka, gdje se slavi čast majke, koju čast samo Vi, majke Hrvatice, svuda po Gradišću, znadete čijeniti. Svaka majka je nešto veliko i mistično, što se ne da ne može objasniti, jer radost jedne majke nad svojim djetetom niko ne može objasniti. Samo Vi, koje mukom i bolom rodite Vaše dijete na ovaj svijet. Samo Vi poznajete radost, koju Vam daje osjećaj, kad vidite svoju djecu u rastu i razvoju, tjelesnom i duhovnom. Kad osjećate kucajući i pokretajući život svog djeteta, to Vam daje zadovoljstvo, koje je dragocjenije od uživanja bogatstva čitavog svijeta. Ne bi si znao predstaviti veću sreću majke, od osjećaja, kada sebe majkom osjeća. Djeca odrastu i u siromasnim i ubogim formama, u frazama i kičeljivim slavama slave misterij, koji se zapravo ne da izraziti u nikakvoj formi. Na Dan Majka se pripreme najljepše i najmilije svečanosti, a ipak moram kazati da je ova forma, nasuprot svoje veličine, jako, jako slaba. Da li se može muka poroda i odgoja zahvaliti u svečanosti jednoga dana? Ja sumnjam. I poslije cvijeća, radosti i domaće vedrine, povrća se opet gađ i svakdasnja muka. Treba opet raditi, ići za svakdasnjim poslovima. Velike fraze i krilati govori se izgube u svakdasnjoj buci. A majka radi, strpljivo i izdržljivo, bez toga, da bi očekivala ikakvu zahvalu ili pomoć. To je sudbina majke. Svaki dan bi trebala biti proslava i svečanost u čast svake majke. I nikada se ne bi smio zaboraviti misterij, kojim je Bog obdario svaku majku a time i cijelo čovječanstvo. Ti, majko, Hrvatice, radiš isto dalje, i u jadima i žrtvama svakdasnjeg života možda zaboraviš o svojem poslanstvu, o svojoj veličini. Je si li ikada razmišljala, majko, o tome, kakvu veliku odgovornost je Bog položio na Te, time, što Te učinio majkom? Ti si ona čelija društva, koja može podignuti, ali isto tako i podmititi, jedan čitav narod. Ti si sila, koja može odgojiti čovjeka velikim i pravim. Ti si izvor svake ljudske vrline i dobrote, ali možeš biti i izvorom pakla i propasti jednog naroda. Ti pratis svoga sina i svoju kćerku od prvog pluća. Ti se veseliš tome ako imaš vrlu i dobru djecu, ali Ti se i čudiš onda kada se Tvoja djeca protiv Tebe dignu, kada Te iznevjere i prodaju. Čudiš se? Da! Ali Ti si ga odgojila, Ti si ga naučila na pravila života, Ti si ga naučila na dobro ili možda zlo. Od Tebe nauči dijete prvu riječ. Je si li ikada pomislila na kakvu riječ si svoje dijete naučila? Je si li ga tako odgojila da ostane Tebi, Tvom jeziku i narodu vjieran? Od Tebe ovisi je li će dijete govoriti Tvojim jezikom. Kada djeca gube jezik, gube nešto od Tvoje veličine i Tvoje dobrote. Odgoji ga takvim, kako to zahtjeva Tvoje društvo, Tvoja narodnost! Ti, majko, Hrvatice, odgoji ga Hrvatom, i dobrim čovjekom! Odgoji ga takvim da bude dostojan Tebi i Tvojem narodu!

Vidio sam majku, koja je plakala grcevito nad svojim sinom, koji je poginuo za ideale. Vidio sam majku, koja je svoje dijete do krvi istukla; vidio sam majku, koja je danju i noću radila za svoju djecu; vidio sam majku, koja je umorila svoje dijete. Znam narod, gdje majke pravnim zakonom ubijaju svoju djecu. Čuo sam majku, koja je proklela svoje dijete, i vidio nju kada je drhćućam rukom blagoslovila svoju djecu i sa smiješkom na ustima odlazila sa ovog svijeta. Tisuć i tisuć primjera bi se moglo nabrojiti. Za svakim činom, dobrim ili lošim, Tebe vidim, majko. Ti si prva odgovorna u društvu za svoju djecu. Ti si sposobna podignuti narod u visinu i održati ga u moralnom procvatu.

Slavi narode ovaj dan! Majke su izvor naše narodnosti, naše veličine ili naše niskosti, mizernosti. Slavimo svijesno ovaj dan! Slavimo majke, koje su imale snagu kazati svojoj djeci kao majka spartanka: "s ovim ili na ovom" (stisu).

Nikola Benčić

MATE BALOTA:

MOJA MATI

Moja mati je bila velika sirota,
tuju je zemlju kopala, tuje pođe je prala.
Sva svoja lita otkidala je od svoga zivota,
i malo po malo sve je drugim razdavala.

Od vrha do dna su njoj dani bili puni rabote,
noći je živila u strahu i skrbi za druge.
Svako je brime nošila sama od svoje dobrote,
prez*plaće je služila svima, bolje od najbolje sluge.

Ona je ovce čuvala, drugi su vunu strigli,
ona je prasce hranila, drugi su jeli prsute.
Sve ca je s mukom prikupila, drugi su lako digli:
od mrsa, vina i smokov, od sira i skute.

I meni je čuda dala, a ja san njoj malo vrnuja,
daleko je ona od mene, sama prez ninega svoga,
Da prosi ca od bližnjega, ki zna ko ki bi je čuja.
I kad bi Boga molila, Bog bi druge pomoga.

NIŠTA SI NE ŽELJIM

Ništa si ne željim.
Ništa.
Samo domom hoću.
Domom.
Stati se
kad prvih peteh zbudja,
kupicu vina spiti
na prazan želudac.
Svinje klati,
konje naprezati,
gnoj voziti.
A na večer na rastoku
sidići
gde stari seljaki
fajfa pusu...
Ali bojim se.

Smijati ćedu se
prik mene.
Smijati:
"Mislio si je, da je
velegradu dorastao.
Ništa nij' uradio.
Grad ga je potukao.
Takovi ljudi
ne trebamo
ni mi".
Tako ćedu govoriti
i smijati se.
A ja ništa ne hoću,
ništa.
Samo konje naprezati
i gnoj voziti.
Gnoj.

V bratinskoj ljubavi Ivi

BELKO

NOVA HRVATSKA LIRIKA

MATE BALOTA

MATE BALOTA (pjesnički pseudonim Dra Mije Mirkovića) rođen je 1898. g. u Račju (Istra). Balota piše u narječju svoga kraja - čakavskom. Knjiga pjesama: DRAGI KAMEN (Zagreb 1938.) Osim poezije, Balota se bavio i pisanjem rasprava i članaka iz područja agronomije.

MOJ OTAC

Još dite je bija, kad svojim ocom jame je kopa,
divlje je strane prikapa ke nikad matika ni takla.
S prstima zemlju je kupija, u školje za loze je zgrta,
i mladu korunu na njivah je sadija, da brajde ogradi od
puta.

Po tujih deli je mladost proveja, kopanji su žuljili rame,
to drago rame, ca je toliko truda podnilo za me.
Na tujen stinu je vadija, tuju je zemlju nagraća,
pedeset lita teskega dela jedina i sva mu je plaća.

Kada san ja, u gradu, u školu hodija i bili kruh ija,
on je po vas dan o crnem kruhu tuju travu kosija,
kako su lipi po zimi u teploj školi bili moji ditinji dani,
a tamo vani, u stini, na moru i vitru su delali tvrđi očovi
dłani.

Šumu je sika, stinu lomija, od stine novce je kova,
nikad mu dan ni prez dela se finija, ni dlan mu mirova.
Pragi ca on je isklesa kite lipe crkve i hiže,
ma stari otac sve novo kamenje podize,
i z rukom cvrščon od stine, kako ripu ga riže.

I svako lito na novo tuče se z morem i išče sriću na njemu,
i sve noći z veslom se mući i vajk se nadać dobremu.
Vajk je u delu, po suncu, po vitru, po daždu i zimi, po danu
i noći,
To je očov život, i nikad ne će drugače živiti moći.

KOZA

Četiri ure je mati hodila,
pedeset miljari koraki je učinila
na taste.
Tako je došla priko brigi i drag
h meni u grad
i donila glas
da je koza krepala.

Po tebi žut bu mesec sejal
srebreno svoje seme,
a ja bum, ja bum zmolil njega
naj v selo mene vzeme.

Z njim bum pred tvoju hižu
došel,
tu malo se pritajil,
cez okno onda stiha prešel,
pri tebi malo hajil.

A srebren mesec svoje rože
na vanjkus zmetal bu ti,
kać da bi rekel dobre reći:
nis, nis, ja vre bum sutil.

NAŠ POKRET

Mladi, puni snage,
fanatično nam oko sja.
Tijelo puno vlage,
srce jako, krv zaklja.

Za hrvatski narod
se hoćemo boriti,
iako naš mali brod
ne može leđa probiti.

Ali doći će i taj čas,
kada ćemo mi pobijediti,
kada će nas slabi glas
znati srca oduseviti.

VLADIMIR VUKOVIĆ

ZORA U PROLJEĆU

Zora!
Ne mogu više spavati.
Gazim van u proljetnu zoru,
koja me primi u svoje sviježe krilo.

Okolo lažo.
Kako svečano i ugodno mi je pri duši,
ko da držim ovaj cvatući raj u svojim rukama,

leteći po prostorijama svemira,
gdje nema nikakve skrbi ni tuge,
gdje vlada samo mir i bratska ljubav -
čekajući tople trake iz hajajućega sunca.

Jer mir i ljubav trebaju isto toplinu,
kao i ovaj mrzli, materijalni svijet.

VLADIMIR VUKOVIĆ

ZORA PUCA

Večer. Sjedim u kavani.
Pijem. Čitam. Čekam druga.
Sada malo kisi vani,
ne će biti danas druga.

Uptim buku koja vlada,
sad najednôc u kavani.
Dečki - još im fali brada -
viću, kricu po dvorani.

Iz te buke je za čuti:
"Alles ist vorbei Tom Dody";
zatim slijedi: "Tutti frutti",
rijeći svoje ne bi čuti.

Čudno! Hrvatska mladina
pjeva samo pjesme strane,

a od svojih puno ima,
jer su davno već pobrane.

Zaboli me srce mlado,
Mislim: Evo smrti naše.
Pjeva narod tuđe zlatu -
smrt narodu s kosom mase!

Doma. Stojim tu kod prozora.
Gledam van u kasnu noć,
kad najednocr pukne zora
i oblada skuru noć.

V mladoj zori gluži sada
nujno, nježno "naša" pjesma.
O, smrti suti ada...
Živi narod kada pjesma!

VLADIMIR VUKOVIĆ

O "SVAČEMU"

"Wißt ihr, was das heißt, der Ausbildung einer Sprache hindernd in den Weg zu treten? Es ist eine Sünde, ein Verbrechen an der Menschheit, ihr mordet die Bildung eines Volkes, wenn ihr die Bildung seiner Sprache vereitelt, und ihr tut dies, wie ihr der Masse des Volkes den Unterricht nicht in seiner Sprache erteilen läßt".

Ovaj moto sam uzeo od Vinzenz Rizzija, koruškog pjesnika. Pojavio se 1958. (maj, br. 5) u "Der österreichische Nation". Izabrao sam ga zbog više razloga, a uglavnom zato, što mislim, da dobro pase u nasu situaciju, u posrednom (direktnom) i neposrednom (indirektnom) smislu. U ovom članku ne bih htio ništa, ama baš ništa, novoga kazati, budući da "pod suncem nema ništa novoga", kako to od starih Grka znamo. Ne će biti ovaj članak ni sistematska cjelina, već želim samo nabaciti tu nekoliko citata iz nase stampe, i možda tu i tamo dodati neku moju misao.

Dozvolite mi, da se počnem tamo česati, gdje me najviše srbi. 11. veljace 1961. donose "Hrvatske Novine" članak od Mihe "Filina mladina". U članku se raspravlja o misli, da li je nasoj propasti, i svemu zlu što se danas događa, omladina kriva. Govori se o tome, kako se "preobrazi njihova narodna svist", da nemamo dovoljno prosvjete, i da će se ova "mladina" 100% izgubiti za narod.

Dozvolite meni, kao jednome iz "Filine mladine", da glasno razmisljam. Ova omladina zna dobro, da ona nije nevinna, ali zna i to, da nije ona glayna grješnica koja je pokvarila čitavo društvo; to izricito nije nasa gradišćanska omladina. Ona je samo oko u dugackom lancu evropske omladine i društva XX vijeka. Ovu omladinu je odgojio Drugi svjetski rat, ulica, podrumi, glađ i poslijeratna mizerija. Ona je izgubila stare ideale i sada traži nove, za stariju generaciju nerazumljive. Ja mislim da ova činjenica mnogo stosta opravdava. Da je ona ovako odgojena u prvom redu je onaj kriv, koji je posijao krivo sjeme u nevinu i nesvijesnu dušu, koje sjeme je prokljalo i sada cvate, i miris toga cvanja je gadan i grdan za nos samog sijaca. Tko je bio kriv? Sjeme ili sijac, koji je odabrao sjeme i obradio zemlju za sjetvu? Da je ovakva ova "Filina mladina" je prvobitni uzrok taj, što je svijet živio nekršćanski, t.j. neljudski

U novinama se vodila debata s člancima "Zlato ili srebro", "Crkva ili narod" ("Crikvene novine" od 8.1.1961.). Po mojem mišljenju to nije stvar debatiranja. Osnova našeg života, može biti, i jest kršćanstvo. Nema tu izbora; Crkva ili narod. Umjetnost života leži; na kršćanskoj osnovi živjeti dinamičan narodni život. Dok su naši Hrvati kršćani, ostat će pravi Hrvati. Kada počne mlakati u njima vjera onda se ljulja i narodnost.

Kaže se da ta "Filina mladina" širi hereze u današnjem svijetu, svojim slobodnim životom. Ne! Ona traži samo one vrijednosti, koje su se izgubile u današnjem društvu. Traži učitelje, a tih nema. Hoće da riješi probleme, za koje možda nije dorasla. Ova omladina hoće isto da ispuni zahtjeve, koje traži od nje život i stara generacija, samo su putevi i gesti naše omladine novi, nepoznati. I ova omladina zahtjeva pomoć i razumijevanje, jer ona živi u drugom psihološkom svijetu, nego starija generacija. Hoće li se naći taj učitelj, koji će uvidjeti to, da se ovoj omladini mora na drugi način približavati, nego što se to činilo do sada? Hoće li netko uvidjeti to, da je ovo ipak omladina, koja će preuzeti mjesto starih? Hoće li netko uvježbati ovu omladinu, ili će starije društvo nju prepustiti svojoj sudbini?

Veoma je interesantna i posljednja rečenica "Filine mladine", ona kaže: "...brate Miho, da se jednoč skupa sednemo, a s nami još par naših susjedov i domorocev, istoga mišljenja, i da pak petresemo ovo pitanje". - "Skoro u svakom uvodniku posljednjih tajedan mogli su se citati i redi, da bi našu HKD moralo sazvat i na sjednicu sve naše odgovorne kulturne djelace" ("H.N." od 4. ožujka 1961.). Pitanje je, je li je to stvar samo "par susjedov" i "domorocev istoga mišljenja". To je stvar, po mojem mišljenju, citavoga naroda, stvar sviju slojeva naroda i onih, koji možda nisu istoga mišljenja. A sada mi dozvolite, da citiram nešto iz "Glasa", glasila te "Filine mladine": "Uzrok...nepovoljnomo stanju naći ćemo jedino u organizaciji naših društava, t.j. u neorganizaciji naših društava, koja rade bez ikakvih snaznih programa, bez koncepta" ("Glas" br. 2, 1960.g., članak "Što nam je činiti"? od m.p.). - "Formiranje i organiziranje Radne zajednice gradišćanskih Hrvata, koja bi se morala tako organizirati, da bi se u budućnosti na godinu po nekoliko puta sastala sa svim...predstavnicima, i na taj način raspravila sva goruća pitanja naše nacionalne manjine" ("Glas", isti broj). Zasto se nije odmah prihvatio ovaj koncept od onih kulturnih radnika, koji bi trebali ovo organizirati? Zasto je tek danas, kada nešto smrdi (brojidba), tako važan taj koncept, da se skoro u svakom broju "Hrvatskih Novina" traži za njegovo izvođenje u stvarnost? Zasto se nije odmah radilo na tome, kada je bilo vrijeme? Možda su malo oštre ove riječi, ali one su istinite. Aktuelno je ovo pitanje tek danas, kada se pita "Biti ili ne biti" ("H.N." od 4. veljače 1961.). Pitanje je bilo aktuelno i prije, samo se nije ništa učinilo.

Tko ima pravo? Miho, ili A.B., koji kaže: "Hvala Bogu još imamo mladine, ka zna živiti za ideale" (članak "Važnost međusobnog upoznavanja"). Koliko pozna omladinu starija generacija, ili, koliko pozna starija generacija mladu generaciju?

Još jedno veliko pitanje želim nabaciti i to "Kade nas čizma žulji" (A.B.). Pisac ovog članka piše: "Neki misle da je naše glavno pitanje problem književnog jezika..." Svakako moram kazati, da je jezik jedno od glavnih pitanja. Dok govorimo hrvatski, jesmo Hrvati. Zato hrvatski jezik moramo očuvati čistim, u hrvatskom duhu. Narodnost umira samo zato u hrvatskim srcima, jer umire duh, hrvatski duh i svijest, a duh narodnosti leži u jeziku. To je faktum, koji se ni kod jednog naroda ne može promijeniti. Ako jezik životari bez vlastitog duha, onda se dogodi: "Nij ih, a govoru hrvatski" ("H.N." od 26. studena 1960.). Zasto ne može naš narod svoje misli slobodno izraziti? Smjer novinskog pisanja potvrđuje: "Naš članak mora ada pripravno čekati na vrime, kada će doći konacno i naše pitanje na dnevni red

u ministarstvu za vanjske posle". "nije tako komplicirano (naše pitanje) kako Slovencev" ("H.N." od 12. studena 1960.). A broj od 21. siječnja 1961. ovako piše: "Aližna žalost je do sada u našem pttu još tako, da naše pravo, koje stoji u članu 7 Državnog ugovora, nij provedeno u praksu. To znači s drugim rici, da je prem svega "kuraza" bolje, ako Vas brat za sada ne stavlja bilo kakova potribovanja u toj vezi. To će moći stoprv onda uciniti, kada bude član 7 Državnog ugovora jur zaistinu u valjanosti iza nas Hrvate u Gradišću. Do sada još nij tako daleko, barem ne u javnom životu. Aada triba je cekati. Sve u svoju dob".

Tako bi se moglo dalje citirati. No za sada je dosta. Svršavam Goetheovim citatom: "Nicht immer Amboß sein, sondern auch Hammer sein" ("H.N." od 28. siječnja 1961.).

NIKOLA BENČIĆ

MOŽETE ME STVORIT I ŽEDNIM I GLADNIM,
ALI NIKAD, NIKAD IZDAJICOM JADNIM!

Govore nam: Budite mirni, budite pametni i zaradjujte kruh, nema smisla da uznemirujete svijet svojim pobunama...

Bas se divimo učesnicima Drugoga svjetskog rata! Htjeli bi oni da mi i dalje sutjimo, makar im je jasno, da smo spoznali njihova opaka djela u prošlom ratu, i, da u nama, logičnim slijedom, sazrijevaju potpuno nove struje. Mi više ne mozemo sutjeti! Rat je odmakao i izrasla je nova generacija, koja je mnogo prepatila u godinama sutnje, u godinama stravičnog gledanja stvarnosti oko sebe. Ova generacija izlazi iz sebe, iz svoje sutnje i zeli u budućnost, ali bez diktata starih vodja (jer nas nisu mogli predobiti za sebe). U nama se jasno zacrtavaju i konkretne politicke zamisli, koje pomalo iznenadjuju starce... jer još uvijek ne mogu vjerovati, da bi i nešto drugo moglo postojati.

Bilo je možda u prošlosti znakova, da ćemo ostati u sva vremena suteća, neuvjerljiva generacija. Bilo je gorkih dana, kad se činilo, da je svaki otpor besmislen, paze, glup i smiješan; kad se činilo, da su nas uvjerali o svojoj nevinosti, da osim njih nema ništa boljeg i pametnijeg; kad su jedine "utješne" riječi ovako zvučile:

"Kako je teško biti slab,
kako je teško biti sam.
I biti star, a biti mlad!"

I biti slab, i biti nemoćan,
i sam bez igdje ikoga,
i nemiran, i oćajan."

Zahvaljujući Katoličkoj Crkvi - kod drugih možda drugim idejama - mi smo iz dana u dan uskrsavali - i uvijek ćemo iznova uskrsavati - iz naših sutnja, pretvarajući se u faktore, koji su počeli glasno govoriti, samosvjesno odbijati ili prisvajati postojeće stanje, dodavati vlastite izraze, vlastite poglede (u komunistickim zemljama pune su tamnice takovih omladinaca).

Zapad, gdje živimo, radja egzistencijaliste, nihiliste, oportuniste, komformiste, politicke kapitulante, gomile raznih politickih i društvenih grupacija, raznovrsne kriticare, proroke propasti ... i posebnu vrstu pametnih budala u stilu Eisenhewera. Zasto je ovaj svijet još uvijek tako gluh? Zasto on ne razumije oćajne glasove, sto vaze za dobrim u društvu, za dostojnim nacionalnim, politickim i socijalnim slobodama?

Komunisticki blok radja posebnu vrstu oportuniste, novu klasu,

! Stihovi S. S. Kranjčevića.

novu kapitalistu, nove kapitaliste, novu izrabljivačku elitu, koja je htjela unistiti sve svoje političke i ideoloske protivnike.

Između ova dva svijeta postoje, među ostalim, i male nacionalne manjine sa svim svojim nemoćima, borbama, stremljenjima, koje su često suviše začahurene u sebe, živeći bez snažnijih stvaralačkih poriva, bez produktivnosti, kao produkt nemilih historijsko-političkih događaja, na niti između biti i ne biti, između materinskog jezika i novo-prisvojenog jezika, kao prosjačka družina u lutanju između polova, što gubi volju da na materinskom jeziku zauzme stanovište prema svim problemima. - Manjine kad se dignu, kad zavijore barjak svoje nacionalnosti savjest svijeta postaje budnija, zdravija. Treba probuditi savjest svijeta!

Malodušnost siju ovi svjetovi u nas. "Dobronamjerni" govore da smo generacija bez ideala. A kad netko od nas pokaže "tračak" nekih ideala - u svom "javnom" životu - onda se ga počne sumnjivo gledati. I "dobronamjerni" često kazuju: "Ovaj mladić nije baš pri zdravoj pameti; čudan je, nerealan, fantastičan". Govore i to da mi nemamo interesa za politiku, da mi volimo samo uživanja i sigurne egzistencije. Kad se pak netko pojavi aktivnim na tom važnom području, onda ga odmah provjeravaju, da li je na "liniji". Ako nije na "liniji", onda ga uvjeravaju kako te njegove "ideje" nemaju ništa zajedničkog sa stvarnošću, da su "romantične"... Ako ga ne mogu uvjeriti u svoju stvar, onda ga proglašuju nepoželjnim "elementom" (u komunističkim zemljama strpaju ga u zatvor, koncentracioni logor).

Sijaće "mira i zadovoljstva", "dobročinitelje" iz Drugoga svjetskog rata treba isfučkati, onako cinički, podrugljivo. Sa sijacima sjemena, koje u sebi nosi klicu novih katastrofa, novih umiranja nema pomirenja, prijateljstva (mislim na komuniste, komunističke revizioniste, naciste i dr.).

Ne dodju li današnji "gospodari svijeta" do spoznaje, da nevalja gušiti druge ideale - a narocito ne one kod omladine - , da se mora-ju osigurati svim narodima dostojnije slobode, miroljubiva će omladina, predvođena najaktivnijim i najborbenijim likovima, uzviknuti revolucionarni poklik na pobunu; da se otvore koncentracioni logori, da se promijeni odnos između robova i gospodara, između izrabljivača i izrabljivanih, između bespravnih i svepravnih. Najmoralniji ljudi - sa "Istoka i Zapada" - doprinjet će svoj udio konačnom oslobodjenju. Bitka za ljudsku slobodu odvit će se na "Istoku" - tamo, gdje je pradomovina Slavena.

Buknimo i mi u plamen! Naše unutrašnje porive nitko ne može gušiti!

-1-

BEZ NASLOVA

Danas se nasmiješilo proljeće sjajnim očima jedne djevojke.

Sunce se podiglo iz svoga očaja.

Ljubav se seli u prirodu.

Zaplovio sam na pučinu morsku koja se uzburkala.

Opasnost prijeti ozbiljna.

Sa sigurnog otoka pretvorice umjetno uzburkaju atmosferu.

Zato sam kao zvijer sto se zeli spasiti.

Prestanite lijepim frazama buditi oluju!

Ja ću tada biti mirniji, spokojniji, čovječniji.

To želim biti!

KAKO KOMUNISTI MINIRAJU SVIJET?

Koliko ima smionih ljudi na Zapadu, koji u tančine poznaju komunističku ideologiju i strategiju? Politička praksa pokazuje da takovih ljudi ima vrlo malo. To su obično ekskomunisti ili zornalisti, kao što je Eugene Lyons. Njegov članak "Die Methoden der Unterwanderung" iz časopisa "Das Beste" služi mi kao podloga za pisanje ovih redaka. - Komunisti ne poznaju dovoljno čak ni oni faktori, koji se pokušavaju boriti protiv njega. Većina antikomunističkih boraca raspolaze starim i neupotrebljivim oružjem, pa je učinak njihove borbe gotovo uvijek jednak nuli, ništici. Nedavno mi jedan prijatelj kaže, da pravi antikomunista mora detaljno proučavati marksističku literaturu i Bibliju. Bez ovog preduslova nema nikakve efikasne borbe protiv komunizma, komunističke revolucije, koja još uvijek traje. Da imade mnogo takovih prijatelja (koji proučavaju marksističku literaturu i Bibliju) u raznim komunističkim i nekomunističkim vladama, novinskim redakcijama i raznim institucijama i klubovima "slobodnog" i komunističkog svijeta, onda bi se sigurno mogao zaustaviti proces svjetske komunističke revolucije, a borba za nacionalne nezavisnosti ne bi bila vodjena od komunista (Kuba) ili fasista, nego od nas....

Mi živimo u vrijeme svjetske komunističke revolucije. Ova revolucija traje svakog časa dana i noći. Možda upravo sada neki ruski "diplomata" predaje svežanj novaca nekom komunističkom vođji iz Južne Amerike. Jedan dio ovog novca bit će upotrebljen za jačanje nekog lokalnog komunističkog sindikata. Ruski "diplomata" izobražen je za tajne političke akcije u Moskvi, dok njegov latinsko-američki drug, recimo, u Pragu. U "Tokiju" organizira neki drugi agent moskovske škole "antiimperijalističke" demonstracije.

Organizatori ovakvih akcija, obično dobro izobraženi specijalisti, oduševljeno rade za stvar, koju im je povjerila partija. Oni su dobro naučili trik konspiracije i socijalne borbe. Oni predstavljaju elitnu jurišnu truppu jedne disciplinirane, centralno rukovodjene armije, koja minira svijet bez bomba i granata. Jer oni se ne bore s bombama i granatama, oni vode revolucionarni rat, koji nije svakom čovjeku shvatljiv, pa se protiv njega ne može tako lako organizirati uspješna borba. Ovaj revolucionarni komunistički rat doista nije lagano shvatiti? Zašto ne čitamo komunističku literaturu? U njoj je sve opisano, kako se ima orobiti svijet. Tako je Lenjin još 1920. g. napisao, da put do Pariza vodi preko Pekinga i Delhija, da će se Evropu zauzeti i orobiti preko Azije. U g. 1955. Hruščov kaže: "Kapitalizam je osuđen na propast i tada, ako Treći svjetski rat, kako se ga predstavlja, ne nastupi - da, tek tada". Ove riječi najbolje dokazuju, da Treći svjetski rat upravo sada traje i da će on ovako trajati tako dugo, dok se nas ne "pokopa" kao umorne ili komotne materijaliste. Ali naš svakdanji čovjek - realista - to ne može shvatiti. Njemu je njegov smiješni "realizam" važniji, nego sloboda i dostojanstvo osobe i личности.

Crveni agresori, koji dobro znadu da vode beskompromisni i nemilosrdni rat, stalno izobrazuju, za sva područja političke, psihološke i privredne borbe, nove snage, novo stručno osoblje. Ljudi koji vode i planiraju miniranje svijeta, spadaju u grupu profesionalnih revolucionaraca. Svi ovi funkcioneri, od Marsala u Moskvi i Pekingu do najnižih komunističkih apostola u gradovima i selima "slobodnoga" svijeta, za svoju "apostolsku misiju" najbolje su izobraženi na raznim akademijama i političkim školama. Ove stvari nisu nove. Već vrapci o tome pjevaju. Znamo, da je Lenjin još pred 60 godina

zahtijevao revolucionarnu elitu, ljude, koji će se u svom životu baviti samo revolucionarnim radom. Lenjin je organizirao partijske škole u Bologni i u Capri (njih je financirao pisac Maksim Gorki). Treća partijska škola postojala je u Longjumeau kod Pariza. Treba naglasiti, da su Lenjin i Trocki s apsolutima ovih škola Oktobra 1917. podigli revoluciju, koja je postala bazom za postepeno osvajanje ostalog svijeta.

Na revolucionarnim akademijama podučava se o tome kako se "proizvodi" nezadovoljstvo kod širokih narodnih slojeva, kako se organiziraju ustanci i lokalne pobune, kako se podmeću agenti i spijuni raznim institucijama i vladama. Sadržaj udžbenika za takove akademije govori o svim mogućnostima ilegalne borbe, od sastavljanja najobičnijih letaka do vođenja gerilskog rata. Tipične teme su: "Pripreme za oružanu pobunu", "Ideološki prodor jedne vojske", "Taktika fronta jedinstva". Praktički predmeti školskog plana učenike izobrazuju o tome kako se miniraju mostovi, kako se zauzimaju telefonske centrale i radio-stanice, kako se grade barikade, kako se proizvode eksplozivna tijela i dr. Politički aspekti školovanja na tim institutima i akademijama sastoje se u tome, da se učenike nauči, kako se lokalni strajkovi proširuju u generalne strajkove i kako se zauzimaju vodeće uloge u revolucionarnim pokretima za nezavisnost.

Na takove akademije dolaze učenici iz cijelog svijeta. To su uglavnom mladi komunisti, koje domaće KP šalju na izobrazbu u Moskvu... Sposobniji učenici tih škola šalju se na daljne školovanje, na više i visoke škole. Smatra se da je samo u Sovjetskom Savezu prošlo kroz takove škole najmanje 100 000 apsolutenata. Ovaj kadar omeksao je - kako znamo - socijalni stup slobodnih nacija, pokopao njihovo samopouzdanje, nahuckao klasu protiv klase, rasu protiv rase. Ove škole izobrazile su u komunističkom duhu veliki broj pripadnika neruskih naroda; ovi su aktivni u svojim domovinama kao vodje KP, radničkih i omladinskih organizacija, kao tajni mineri i potpaljivaci novih zarista.

Danas se takav kadar izobrazuje samo u Moskvi, nego i u satelitskim zemljama i Kini.

Već 1921. g. otvorio je Sun-Yat-sen-univerzitet u Moskvi vrata izabranim mladim Azijatima. Za izobrazbu evropskih i sjevero-američkih komunističkih rukovodilaca osnovan je nekoliko godina kasnije Lenjin-univerzitet. Veliki broj kineskih komunističkih vođa uzivali su svoje školovanje u Moskvi, na pr. predsjednik Liu Schao-tsch, general Liu Po-tsch'eng i Li Lison, dakle, najtjesniji suradnici Mao Tse-tunga. Ho Tschí Minh, diktator Sjevernog Vietnama i najvažniji komunist u jugoistočnoj Aziji, školovao se na Sun-Yat-sen-univerzitetu u Moskvi. Klement Gottwald (Čehoslovačka) i Boleslav Bierut (Poljska) učenici su Lenjin-univerziteta.

Za Afrikance postoji danas nekoliko škola. Najvažnija je u Pragu. Druge takve škole za Afrikance nalaze se u Poljskoj i DDR. Od 1959. postoji u Budapešti naročiti institut za izobrazbu afričkih radničkih rukovodilaca. Osim toga, u Rusiji i Rumunjskoj postoje akademije za izobrazbu afričkih avijaticara. Na tim školama ima mnogo predstavnika latinsko-američkih naroda. Brat Fidela Castra, Raul, sadašnji kubanski ministar obrane, zahvaljuje svoju političku (komunističku) izobrazbu komunističkom bloku.

Sovjeti ne školuju samo inostrance za političke akcije u inozemstvu. U tu svrhu izobrazuju se i građani vlastite zemlje. William Benton, nakladnik poznate Encyclopaedia Britannica, piše: "U Sovjetskom Savezu ima oko šest hiljada stručnih škola, koje služe uglavnom izobrazbi profesionalnih propagandista. Ove škole posjeduju neprekidno oko 185 000 studenata. Nad ovim školama stoje regionalni propagandni instituti, ukupno njih 177, na njima nadopunjuju svoju naobrazbu oko 135 000 apsolutenata lokalnih škola. Nad

ovim regionalnim zavodima postoje visoke škole, koje posreduju naprednim studentima "akademsku" izobrazbu..."

Jedni, od ovih apostola, analiziraju masama Hruščovljeve teze, dok drugi, nadareni raznim sposobnostima, odlaze u inozemstvo kao diplomate, trgovački ljudi, tehničari, tajni agenti i režiseri komunističkih pokreta u svim zemljama svijeta. Mi smo zivi i aktivni promatrači događaja (koji su se nedavno zbili ili koji još uvijek traju) u Indiji, Beču, Singapuru, San Francisku, Kubi (gdje učenici sovjetske škole organiziraju i insceniraju gerilski rat i "nacionalnu" revoluciju); u Južnoj Koreji, Venezueli, Italiji, Japanu, Kongu, Kalkuti...

Komunisti, dakle, podržavaju pobune u kolonijama (i u zemljama gdje nisu rješena socijalna pitanja), da bi na taj način osigurali tamo svoju budućnost. Da li će oni pobijediti ili zgubiti konačnu bitku, zavisi od odlučnosti i pripravnosti "slobodnog" svijeta, da preuzme u ruke one pozitivne inicijative, koje su dosad vodili komunisti.

I dalje: ovom komunističkom miniranju svijeta na raznim lokalnim mjestima naše planete, i kapitalističkoj nemoći da se djelotvorno odupre toj monolitnoj internacionalnoj komunističkoj ideologiji i političkoj strategiji, može se djelotvorno suprotstaviti samo stvarni ČOVJEK, koji je protiv svake forme izrabljivanja ljudi, koji je protiv kršćanske farizejštine, koje još uvijek ima toliko u nama, da smo često baš zbog toga nemoćni, da ljudima osiguramo dostojniji život nego to cine komunisti. Mi moramo uzeti pod lupu konformistu i kršćanskog farizeja na Zapadu! Mi moramo uzeti pod lupu onog plitkog oportunistu, asimilanta i pripadnika nove klase u komunističkom društvu! Mi moramo oduzeti inicijativu iz ruku "realista" i gešeftmašera! Podignimo barjak iskrene slobode i dostojne pravde, lične i nacionalne, u bratskoj solidarnosti s cijelim rođoljubivim svijetom! Radjamo i formirajmo tajne ćelije među našim istomišljenicima! Svuda: u vladama, novinskim redakcijama, kod organa službe sigurnosti i vojske, u raznim institucijama, školskim zbornicama, na univerzitetu, na svim mogućim mjestima "slobodnog" i komunističkog svijeta. Ove ćelije moraju biti jezgre novih pobuda, pobuna i preokreta; jezgre novih revolucionarnih struja, koje će osvežiti i preporoditi pojedince, izgubljene sinove i izgubljene ovčice, narode i nacije; koje će malim narodima i malim nacijama zasnovati i donjeti prave slobode, pravdu i djelotvornu jednakost. Mi omladina, iz komunističkih i slobodnih zemalja, bunimo se, jer samo ovako možemo izraziti naš ogorčeni otpor protiv suvisnog terora. Mi smo buntovnici, jer ne zelimo biti pasivni i tihi, jer ne zelimo da tiranija ovlada svijetom, jer ne zelimo da budemo izgubljeni sinovi, već pokretaci, glasnici i svjetionici na novim horizontima... Ako se današnja epoha odvija u znaku sukoba između materijalizma i duha, komunizma i duhovne slobode, onda nama ne može biti svejedno, kako se stvari u svijetu okreću, da li ovako ili onako. Nasa je bitka tek započela.

Proučavajmo Bibliju i marksističku literaturu... Osnivajmo tajne ćelije...

Stjepan Šulek

Znam, da vaše strasti nad osvetom strepe	Svezaste nam dušu-bar ste ta-
Znam, da jeste voljni svezat usne moje.	ko htjeli,
Klonu oci vase, jer ih munje slijepe,	Mislili ste srcu srce otet
A te munje prsi osvećnice goje.	pravo.
Mozete me stvorit i žednim i gladnim,
Ali nikad, nikad izdajicom jadnim!	Iz pjesme "In tveranos"
	od S. S. Kranjčevica

ODNOS NACIONALSOCIJALISTIČKOG REŽIMA PRE MA CRKVI

Kad je Njemačka nacionalsocijalistička radnička partija (NSDAP), na čelu s Adolfom Hitlerom, u godini 1933., došla na vlast u Njemačkoj, nacisti su radikalnim metodama počeli odstranjivati svoje političke i ideološke protivnike, koji se nisu mogli pomiriti sa novom diktaturom.

Da su nacisti bili zakleti protivnici i Crkve, to je danas jasno i onima, koji to nisu bili u stanju upoznati u pravo vrijeme. No ipak treba naglasiti, da nije bilo tako lako lučiti svijetle strane toga režima od tamnih njegovih strana, budući da je milijunima Njemaca taj režim osigurač koru kruha, materijalno blagostanje, pristojan život. Ni prosječan vjernik, protestant ili katolik, nije mogao tako lako shvatiti, da je nacizam u svojoj jezgri protivan evandjelju. Jer, kad su nacisti preuzeli vlast u svoje ruke, oni se nisu odmah neprijateljski izražavali prema Crkvi, već više oprezno i vrlo taktički. Hitler u svojoj knjizi "Mein Kampf" piše, da vjerska podvojenost njemačkoga naroda služi samo internacionalnom židovstvu, ali su obe njemačke Crkve vrijedni stupovi za opstojanje njemačkoga naroda. Partijski program NSDAP objavljuje slobode svih vjera, ipak samo dotle, dok one ne predstavljaju opasnost za državu, dok one nisu u suprotnosti prema moralnom osjećaju germanske rase. (Iz ovoga se vidi, da je vrijednost rase postavljena iznad vrijednosti religije).

Dok se Hitler na početku svoje vladavine u javnosti ulizivao obim Crkvama, dotle je istovremeno u svojim privatnim izjavama naglašavao, da Crkve nemaju budućnosti u Njemačkoj. On će kršćanstvo u Njemačkoj u svojoj jezgri uništiti, jer za njemački narod nije svejedno "da li on vjeruje u židovsku kršćansku vjeru i njen samilosni moral, ili vjeruje u snaznog Boga u prirodi, u Boga u vlastitom narodu, u Boga u vlastitoj sudbini, u Boga vlastite krvi" (Rauschnig, "Razgovori s Hitlerom"). Tajni cilj nacista sastojao se u tome, da se kršćanstvo proglasi suvisnim, a njega da zamijeni nacionalsocijalistička ideologija. Na mjesto religiozne vjere trebala je nastupiti politička vjera u germansku rasu i krv. Ta politička vjera bila je utemeljena u 25 načela Njemačke nacionalsocijalističke radničke partije, u knjizi "Mein Kampf" od Adolfa Hitlera, u "Mitu dvadesetog stoljeća" od nacističkog ideologa i filozofa Rosenberg, kao i u drugim spisima i izjavama vodećih nacista (na pr. Bormanna).

No bilo je takvih nacista, koji su htjeli ujediniti kršćanstvo i nacionalsocijalizam, Hitlera i Krista, u vlastito njemačko kršćanstvo. I sam Hitler zanosio se neko vrijeme ovom uzaludnom idejom, koju je kasnije ipak odbacio nazvavši Stari i Novi Zavjet "židovskom prevarenom". Državni ministar Wilhem Frick u jednom svom govoru kaže:

"Mi ne želimo katoličkih i protestantskih svećenika, mi želimo njemačke svećenike. Čemu katolička dnevna štampa? Mi ne trebamo katolicke i protestantske, već njemačke stampe..."

Sporazum s Crkvom - Vatikanom - postigao je Hitler vrlo brzo, već 20. 7. 1933. g. Do toga sporazuma, to jest do Konkordata, došlo je uglavnom zaslugom vicekancelara von Papena. Katolička Crkva sigurno je mislila iskreno i na taj način htjela osigurati svoja prava u novoj SS-drzavi. No Hitler je o toj stvari imao drugo mišljenje, njega su vodili sasvim drugi ciljevi. Protokol sjednice državne vlade jasno govori o tom ciljevima, koji se daču svesti u tri točke:

1. Vatikan priznaje novi režim, time je podignut ugled nove države u svijetu.
2. Konkordat je dokaz, da nacionalsocijalizam nije antikršćanski nastrojen, kako se to negdje želi prikazati.

3. Uništenje kršćanskih sindikata i centralne partije kao političkih partija.

Ovaj ugovor s Vatikanom predstavlja na taj način važan korak sredjenju Hitlerova režima prema vani i nutra. Ovaj protokol doista jasno govori, da Hitlerovi ljudi nisu mislili na ispunjenje dužnosti i obaveza prema Katolickoj Crkvi. Nacisti su se držali ovoga Konkordata samo toliko koliko im je on koristio u njihovim vanjsko-političkim ciljevima. Na početku je bilo dosta znakova, koji su govorili, da će između nacionalsocijalističke države i Crkve vladati solidna suradnja. To se, međutim, kasnije pokazalo kao utopija.

Prema protestantskoj Crkvi režim je vodio drugu politiku, ne manje opasnu za nesmetani razvoj ove Crkve. Nacisti su htjeli osnovati Njemačku protestantsku "Reichskirche" iz raznih zemaljskih crkava. Ali s predstavnicima ove Crkve, koji se nisu htjeli pokoravati naredbama i namjerama režima, da Protestantsku Crkvu podrede svojoj kontroli, dođe brzo do otvorenog konflikta. Taj konflikt pospjesio je unutarnji razdor Protestantske Crkve. Nacistička organizacija "Deutsche Christen" forsirala je stvaranje navedene "Reichskirche". Aktivni otpor protiv ovih pokušaja organizirao je pastor Martin Niemöller u Dahlemu. Pokret se zvao "Pfarrer-Notbund". Ovaj savez predstavlja jezgru "Ispovjedajuće Crkve" ("Bekennende Kirche"), koja je snagom Novog Zavjeta nastojala očuvati Protestantsku Crkvu od svih političkih pokušaja novih vlastodržaca, da se ona pretvori u nacističku filijalu. Iz ovoga vidimo, da su se unutar Protestantske Crkve formirala dva pravca, dvije suprotne grane. No mnogi protestantski svećenici nastojali su zaobici jasno stajaliste prema novoj SS-državi. Protestantska opozicija prema državi ipak se nije ograničila samo na čisto crkvene i religiozne stvari, kad se radilo o cijelom čovjeku, kojeg su nacisti svim mogućim metodama htjeli preodgojiti za sebe (narocito mladost, "Hitlerjugend").

Režim se u borbi protiv Crkve služio perfidnom taktikom, pa je nekako egzistenciju borbe između države i Crkve. Država je tvrdila, da se ona bori samo protiv mijesanja Crkve u političke stvari.

"Nova Hitlerova Protestantska Crkva" tražila je:
 da se odstrane svećenici židovskog i polužidovskog porijekla ("Arierparagraph" - jedan od načela te "Crkve");
 da svećenici zaklinju Hitleru vjernost, slično kao vojnici i činovnici;
 da se novi protestantski Ustav uredi po principu vodje ("Führerprinzip").

Znamo da ovi zahtjevi nisu ostali bez uspjeha.

Kako bi država mogla što uspješnije kontrolirati obe Crkve, osnovala je još u g. 1935. "Državno ministarstvo za crkvene poslove" ("Reichsministerium für kirchliche Angelegenheiten"), dok je neki "Reichsbischof" - Hitlerov čovjek - egzistirao od g. 1933. Ovo ministarstvo odigralo je vrlo negativnu ulogu u borbi protiv prava Katolčke i Protestantske Crkve (kako to jasno govore dokumenti, sakupljeni u knjizi "Der Nationalsozialismus. - Dokumente 1933 - 1945" od Walthera Hofera).

Protestantska Crkva se, dakle, morala boriti protiv dva neprijatelja, protiv nacionalsocijalističkog poganstva s jedne strane i protiv političkog mijesanja režima u unutrašnje crkvene stvari s druge strane. 5. ozujka 1935. u Berlin-Dahlemu izlazi jedna "rezolucija" Protestantske Crkve upućena protestantskim općinama. Ova rezolucija najostrije osuđuje "völkisch-rassische Weltanschauung" sa svojim obožavanjem vječne Njemacke. Nacisti su potom uhapsili

700 protestantskih svećenika.

Do početka Drugoga svjetskog rata, Protestantska Crkva izdala je više takovih "rezolucija" i prestavka, u kojima je energično protestirala protiv ugnjetavanja kršćanstva, protiv uništenja pravne države i uvođenja koncentracijskih logora; protiv gusenja slobode govora i slobode štampe.

Aktivni otpor Protestantske Crkve protiv režima pridobio je za sebe široke narodne slojeve, tako, da Hitleru nije uspjelo u g. 1937. ostvariti svoj plan i organizirati protestantsku "Reichskirche". U toj godini dostigla je borba protiv Crkve svoj vrhunac. Režim zatvara visoke teološke škole, zabranjuje sabiranje novca za "Bekennende Kirche"; hapse se svećenici zbog tobožnje neposlušnosti prema državnim zakonima i organima vlasti. 1. srpnja 1937. g. nacistička vlast hapsi pastora Niemöllera. Poslije ovog hapšenja vodstvo borbe protiv nacističke ideologije preuzima württemberski zemaljski biskup Wurm.

Godine 1937. poostrio se sukob i između Katoličke Crkve i države. Nacisti se nikako nisu držali svojih obaveza prema Crkvi.

Zbog očuvanja javnog reda, mira i sigurnosti, bila je organizacija katoličke omladine još g. 1934. zabranjena od policijske direkcije iz Münchena. Iste godine zabranio je ministar unutrasnjih poslova svako tiskanje religioznih tema i motiva u dnevnim novinama. Izdavači i tiskari, koji se nisu držali ove stroge naredbe, bili su također kažnjavani a njihova imovina bila je konfiscirana. 1936. g. zabranjeno je svako sirenje religioznih spisa, slika i drugih religioznih djela. Sveta Stolica je svakom prilikom, u obliku note, ostro kritizirala takove mjere. 1936. g. protestirao je Papa protiv Roserbergovog "Mita 20. stoljeća", koji sije antikršćanske i anticrkvene ideje u duše mladih Njemaca. Do otvorenog sukoba između Katoličke Crkve i države dodje ipak tek u god. 1937., kad je bila objelodanjena papinska poslanica "Mit brennenden Sorge". U toj je poslanici Papa Pio XI. prikazao položaj Katoličke Crkve u Njemackoj, te, ukazujući na povrede Konkordata, podvrgao nacionalsocijalizam najostrijoj kritici. Papa Pio XI. naglasio je, da to nije kršćanski ako se toliko obožava germanska rasa, narod i država. Režim je povodom ove oštre poslanice inscenirao procese, na kojima je bilo osuđeno na teške kazne stotine katoličkih svećenika. Nacistička propaganda apelirala je na najniže nagne mase, da bi tako uništila ugled Crkve i svećenika. Stotine svećenika bilo je poslano u koncentracijske logore. (Poznat je otpor Isusovca Alfreda Delfa, koji je također završio u koncentracijskom logoru). Režim zatvara i mnoge samostane i teološke visoke škole (fakultete).

Kada je započeo Drugi svjetski rat, Hitler je nastojao zaobići otvorenu borbu s Crkvom, kako se ne bi slomilo borbeno jedinstvo njemackog naroda. Za vrijeme samog rata borba između države i Crkve vodila se tiho, bez mnogo buke i galame. U tom vremenu diktator je, sa svojim suradnicima, u tajnosti pripremao plan za konacno likvidiranje svih unutrasnjih neprijatelja - prije svega Crkve - poslije pobjede nad vanjskim neprijateljima. U ratno vrijeme sve je više dolazio do izražaja Martin Bormann, najdivlji i najradikalniji nacistički antikrist. U jednom pismu, za povjerljive pristase stranke, Bormann 1942. g. ovako piše:

"Nacionalsocijalistički i kršćanski pogledi su nespojivi.

Kršćanske Crkve osnivaju se na neznanju masa, ove se Crkve trude da široki slojevi naroda i dalje žive u tom neznanju, budući da one mogu samo ovako njime vladati. Nasuprot ovoga, nacionalsocijalizam se bazira na naučnim fundamentima. Kao što je država isključila štetne utjecaje astrologa, carobnjaka i drugih varalica, tako se mora bez traga odstraniti i utjecaj Crkve. Tek onda, kada se ovo sprovede u djelo, državno rukovodstvo može u cijelosti

ut utječati na pojedinca!...Interesi države leže u podržavanju i jačanju crkvenog partikularizma"...

Crkveni otpor razvio se vremenom u pravi politički otpor. Veliki broj svećenika, iz redova obih crkava, pripadao je tajnom Pokretu Otpora. Samo su crkve bile u stanju stvoriti široki narodni pokret protiv nove ideologije. Zajednički neprijatelj obih crkava mnogo je doprinio tome, da su se one, poslije Drugoga svjetskog rata, zbližile.

Na koncu želimo konstatirati, da su obe Crkve nastojale, svojim beskompromisnim stavom prema režimu, smanjiti i ublaziti nacističke zločine prema "neprijateljima" i Židovima. Crkvi pripada velika zasluga, da se još više njemačkih sinova nije dalo zaluditi jednom apsurdnom i zločinačkom idejom. Dok pišem ovaj članak pada mi na um, kako u naše vrijeme vodje izvjesnih komunističkih zemalja žele da im se Crkva pokloni, kako bi oni na taj način slavili svoje vanjsko-političke uspjehe i jačali svoje pozicije. Ima nekih ljudi, koji misle, da komuniste treba nekako pridobiti za sebe, taktički ih pridobiti na popuštanje. Ali kako, ako se sjetimo sotone, koji je htio pobijediti Krista, a on mu odgovori: "Idi sotono od mene, jer je pisano, Gospodinu se Bogu klanjaj i Njemu jedinom služi!" Moglo se s Hitlerom iskreno suradjivati? može se sa sličnim diktatorima suradjivati?

DUBROVČIĆ

MALO ŠALE I ZBILJE

GUSTAV KRKLEC:

TELEGRAFSKE BASNE

Sudbina careva

Tužio se stari lav;
- Zvijeri moje, nisam zdrav!
A na ove riječi lavlje
priredile zvijeri slavlje...

Povrijedjena veličina

Nazva slona telefon:
- Halo, mali moj!
Odgovara ljutit slon:
- Pardon! Krivi spoj!

Zašto žure

Zec spazio iz daleka
motoriste kako žure,
pa pomisli jadni zeka:
sigurno ih lovci žure.

Koza ko koza

Pitao sam jednu staru kozu
da li voli pjesme ili prozu?
A koza se crnim papkom krsti:
- "Ja ti volim ono, što se brsti!"

(Iz knjige "Zbornik recitacija, Zagreb 1956.)

ODSJEV RANOG PROLJEĆA

Poezija je i odsjev sunca na visokom crkvenom tornju
i na svim ploham oko mene
kristalne točke na asfaltu
glasovi ptica na drveću što pupa i cvjeta
i ja sam prisutan
zamišljeno sjedim na klupi na rubu parka
iza mene zelene se trave
a ljudi su prilično vedri.

MAJUŠKO DRIVO

Bješe tiha i krasna proljetna noć. Nebo vedro, puno zvijezda i zlatne mjesecine, koja je očaravala snivajuću zemlju i motrila svoje puno liče u tihom seoskom potoku. Seoske kuće snivase pozlačene od mjesecine, a u njima kućala su srca čestitog seljačkog naroda, koji snivase svoj zasluženi noćni san; jer tijelo, koje je citav dan radilo na polju, treba da se odmori za sutrašnji posao.

Blaga tišina ovila se oko sela, samo ponekad čuo se lavež budnih pasa. Pa nešto dalje od sela, u močvarnoj mlaki, kreketale i bunkale su zabiće svoj tajanstveni nokturno...

Tad odjednom zaskripi koraci po pijesku seoskog puta. Dvije tamne sjene odmaknu iz sela, nagnuysi svoj smjer u pravcu šume. I kad im radoznala Luna svojom vječnom lampom posvijetli u lica, prepoznaju se dva covjeka, koji zurno gaze po osrebrenoj stazi ka bliznoj sumici. Sada smo ih točno prepoznali: dva stasita mladića, to su seoski dečki Juro i Tomo. Prvi je nosio u ruci pilu a drugi sjekiru.

I tada počne Tomo: "Čudno mi je, kad jedna majka naruča, da postavimo kćeri "majuško drivo". He, kako će ta kicoška Erika nazidati svoj dugacki labudov vrat od gizdosti, kad ujutro zagleda pred svojim prozorom kičenu jelu. I na mah će misliti, da se je koji lijepi i bogati mladić zaljubio u nju! Ja mislim, da joj njena majka to nije rekla, da ćemo mi tu jelu postaviti!"

"E, sto ti je po tom! - odvrati Juro. - "Ja mislim, da nama to treba biti svejedno, da li je jela za Eriku narucena, ili ne! Nama je najvažnije to, da ćemo od njene majke dobiti sto silinga i bocu dobrog vina za plaću, kako je to ona meni cvrsto obećala... Znam i ja dobro, kakova je to kačiperka, i da ona samo na "pobolje" gleda, a ne na nas seljacke dečke u poderanim cizmama, njoj bi se više zeljelo gledati iz prozora kakove vile, nego raditi na seoskom polju. Ali to će djevojki ipak goditi, da će se moći ponositi prema tome kako već kaže stara izjava: "Majuško drivo pred seoskom kućom je znak za seoskog i stanskog prolaznika, da se u dotičnoj kući nalazi lijepa i ugledna djevojka". I ta činjenica digla je u njenoj majci tu zelju, da mene nagovori, da njenoj kćeri postavimo majuško drivo. A ja sam zvao tebe kao dobrog druga, da mi pomogneš, jer plaća će biti doista povoljna. A ti trebaš znati samo jedno: sutiti! Jer nitko ne smi još ni truna znati od ovoga!"

"Dobro, dobro, razumim te!" - zabrunda Tomo. "Šutit ću kao današnja mjesecina!"...

Te riječi "šutit ću" izjavio je Tomo ipak prekasno, jer on je još prije večere šapnuo svojoj sestri Dorki u uho, na kakvu službu ga zvao njegov drug Juro. Ipak nimalo nije sumnjao, da bi to Dorka kome kazala.

Ovako razgovarajući stigli su uskoro u šumu, gdje će potražiti lijepu, vitku i visoku jelu. Posto u sumi ima bezbroj jela, ne bješe im teško, naći odgovarajuće drvo, koje u toku nekoliko minuta bješe oboreno, ležeći na mahovitom sumskom tlu. Kad su mu posjekli još neke suvišne grane i ugulili koru do krune, ponegli su drvo pažljivo u selo. U staglju Jurina doma krasno nakitise sve grane stabla sa sarenim pantljicima (papirnim traćima). Kad je to bilo gotovo ponesu oni ovo drivo pred Erikinu kuću. Pažljivo su iskopali rupu pred prozorom djevojacke spavaće sobe i u nju postavili i zakopali drvo. Tomo i Jura, prepuni zadovoljstva, vratise se nakon toga svojim kućama. Punila ih sigurna nada, da će sutra biti negradjeni novcem...

Ali oni su se prevarili. Nije bilo tako, kako oni mišljaše, da nitko nista nije znao o njihovom tajnom poslu.

Ne misleći ništa opasnog za izvršenje bratova plana, Tomina je sestra sve ispricala svojoj drugarici Anici, a ova opet nije drzala

usta, te je čujeno sve odala svome bratu Ivi. Nu, Ivi nije bilo triba više! On je velje hrlio u seosku krčmu i pričao svojim drugovima, što je čuo od svoje sestre.

I ovako su pažljivi momci nanjušili Juru i Tomu pri njihovom tajnom poslu. Oni su brzo skovali kontra-plan, kojeg su i ostvarili... Što će svilnoj gizdelinki majusko drivo, kad joj seljački sinovi inače nisu po volji! A ta dva čankolizca ne će dobiti stovetku a niti piti rujno vince...

Čim su Juro i Tomo otišli kući, odmah su se Ivo i drugovi dali na svoj puno interesantniji posao. Pažljivo su iskopali jelu iz zemlje i srušili je na tlo, zatim je otprimili do neke šikare, gdje su joj odsjekli vrh i na nekoliko mjesta pilom prerezali te sve bacili u guscaru. U šikari odsjeku jednu grbavu vrbu, nju okite prnjama (canjkima) i poliju katranovom tekućinom, da bude i malo mirisa, te takovu postave na mjesto kičene jele... Ta se je izmjena provela tako brzo i pažljivo, da još ni psi nisu odahnuli, a Luna jedva da je namignula svojim gledožednim okom.

Kada je svanulo prvomajsko suncano jutro, seoske žene, koje su nosile mlijeko u mljekarnicu, imale su što vidjeti. Pred Grabarićevom kućom stoji smrdljiva, prnjama navješena vrba, umjesto majusnog driva u obliku jele ili breze... Za Grabarićevu Eriku i njene roditelje bila je nesreća puno veća, što su baš taj dan nešto kasnije ustali iz kreveta, pa je tako mnogo ljudi vidjelo ovu nesretnu vrbu...

Čim se Erika probudila i otvorila prozore, udario joj neobičan vonj u nos. Vidjevši tu gadno nakičenu vrbu, zaplakala je. Njenoj majci uskoro se ganulo u glavi. Otac je psovao... Kad bi on znao, tko je to učinio, ubio bi ga kao vola. - Ali krivcu ni traga!... Tako mu nije preostalo drugo, nego, da brzo odstrani to gadno drvo.

U selu bjese smijeha i ruganja dosta, i previše. Juro i Tomo ostase bez svoje stovetke i vina. Oni su morali Erikinoj majci prisigati, da oni toga nijesu učinili. Ipak uzalud bjese njihovo nastojanje, teti Grabarićevoj dokazati, da su oni zaista pravu i lijepu jelu donjeli iz sume i postavili pred kuću... Dugo i dugo vremena razbijase oni glave svoje, tko bi mogao biti krivac te zlobne sale i tko je pokvario njihove račune. Ali sve razbijanje bjese badava. A Tomo se mogao osvjedočiti, da je protivna klika znala bolje sutiti nego on sam.

A. L.

PREMIJERA U FILEŽU

U toku siječnja doživjeli smo u Filežu izvođenje igrokaza "Stanićeva Dorica" od gosp. učitelja Franje Palkovica. Kratki "sadržaj" citamo u uvodnim riječima ovoga igrokaza. On glasi:

"Pripetnje događa se za vrijeme drugoga obsjedjenja grada Beca kroz Turke u hrvatskom selu Štikapronu, pak u Istambulju. Dorica Stanićeva je dospila zaista u tursko ropstvo, iz koga se srićno vratila kroz big. Na zahvalu dala je uzidat malu crikvu u Štikapronu, a za braniteljicu svoga diteta u Turskom, postaviti je dala statuju Marije, koja je i danas još u turme velike crikve zazidana i koja nosi datum 1896."

Ideja ovog igrokaza je zaista interesantna, i u neku ruku aktuelna, ako ju se simbolično shvati. Gosp. nadzornik Konrad Mersić, kazao je, da će se brinuti, da ovaj igrokaz bude i u drugim selima prikazivan, što bi bilo vrlo pohvalno i dobro. Mi čestitamo gosp. učitelju Franji Palkoviću na njegovom radu i pravom idealizmu, a od srca želimo, da se drugi pvedu za njegovim primjerom. Mi moramo forsirati, da se što više napiše igrokaza, novela, pjesama...

IZ KLUBA

Dne 11. 3. 1961. u klubu je održan sastanak, koji je bio posvećen oficijelnom otvaranju novih klubskih prostorija. Na sastanak su pozvani i mnogi naši iz Gradišća i Beca. Na poziv su se, medju ostalim, odazvali i slijedeći: zemaljski zastupnici gg. Ivan Müller i Ivan Gregorić; lektor hrvatsko-srpskog jezika na bečkom sveučilištu g. dr. Ivan Vitezić; g. nadzornik Konrad Mersich; predsjednik HKD u Becu g. Ivan Karall; g. dr. Ante Andorfer; g. dr. Ivan Mayer; g. dipl. trgovac Rudi Karall; g. Antun Leopold i vlc. dr. Augustin Blazović, koji je na početku proslave blagoslovio nase nove klubske prostorije.

Sastanak je otvorio predsjednik HAK-a g. Martin Prikosović, koji, uz ostalo, i ovo kazao:

"Kako već u pozivnici stoji, svrha ovog našeg sastanka sastoji se u tome, da izmijenimo misli o našim zajedničkim problemima i da se bolje upoznamo. I zato smo se obratili na jednog od vodje grad. Hrvata, i to na zastupnika zemaljskoga sabora gosp. dra Ivana Müllera, da on razloži, usmeno, nama mladima, koji sada studiramo u Beču, položaj nase stvari u Gradišću... Ovdje bih se htio naročito zahvaliti mojem predhodniku, bivšem predsjedniku, kolegi Ruri Orisiću, koji je zbilja dao sve od sebe, da smo ove prostorije dobili. Nadalje, ja se želim srdačno zahvaliti HKD u Becu, da su nam u novčanom pogledu dosli u susret... Ja se ovdje zahvaljujem također svim kolegicama i kolegama, koji su pomogli kod uređivanja ovih naših prostorija, na koje smo vrlo ponosni, jer sad konacno imamo svoj vlastiti dom, u kojem možemo razviti cijeli naš društveni i kulturni život. Mi ćemo pokušati, da se u ovom klubu odgoji naša studentska omladina u pravom hrvatskom duhu, onako, kako nas narod to od nas očekuje..."

Zatim je gosp. dr. Ivan Müller održao referat o današnjem položaju gradišćanskih Hrvata. Predavač se, što je i razumljivo, osvrnuo i na povijest grad. Hrvata od Prvoga svjetskoga rata. Čuli smo, da su se grad. Hrvati jače počeli organizirati u svoja društva tek poslije Prvoga svjetskog rata; dok je Drugi svjetski prekinuo nesmetani razvoj grad. Hrvata. Izmedju dva rata istakli su se u nacionalnom radu naročito hrvatski svećenici, a ni djaci nisu izostajali u svom nacionalnom odusevljenju. Poslije rata bilo je naročito teško. Jača organizacija započela je tak nakon potpisivanja austrijskog Državnog ugovora. Dr. Müller je nadalje razradio točke Memoranduma grad. Hrvata.

Zadnji dio svoga predavanja posvetio je dr. Müller sugestijama i prijedlozima za daljnji rad u klubu kao i tome, kako da se koordinira rad naših društava. Poslije referata razvila se živa diskusija, na kojoj se načelo nekoliko važnih pitanja, koja još nisu riješena.

Nakon referata i diskusije recitirali su: Ivo Sučić "Moj Dom" od S.S. Kranjčevića, Robert Sučić "Progovor" od M. Miloradića, Ante Fazekas "Gradišće" od Antuna Leopolda i gdjica Maja Lukić "Rodu o jeziku" od Petra Preradovića.

Ovaj je sastanak sigurno bio koristan. Važno je reći, da do takovih sastanaka mora više puta doći; jer samo ovako može se razviti zdrava i solidna koordinacija svih naših manjinskih snaga. Srdačna hvala gosp. dr. Ivanu Mülleru na njegovom inte-

DRAGI ČITAOCI

Radošni, da je "Glas" naišao na pozitivan odjek u hrvatskom javnom životu, mi dalje nastavljamo naš put, s kojega nas ne može nitko skrenuti, a koji je jasno zacrtan u našem programu ("Glas" br. 3, 1960.). Sadržaj našega rada dao je rezultate, s kojima smo prilično zadovoljni. Ponavljamo: naš Hrvatski Pokret zavisi od svih Hrvata, koji nam mogu pomoći.

Darovi "Glasu":

Dr. Thomas Kačsich 125 šil.; Abdulah Mujakić 100 šil.;
 Dr. Milivoj Asner 100 šil.; općina Doljna Pulja 100 šil.;
 gosp. nadzornik Konrad Mersich 75 šil.; biskup DDr. Stefan
 Laszlo 50 šil.; Dr. Demeter Linzer 50 šil.; prof. Branko Benzia
 50 šil.; vlč. desetnik Stefan Horvath 50 šil.; vlč. Mšgr. Martin
 Merisch 50 šil.; Paul Krajl, kavana Gornja Pulja, 50 šil.; Dr.
 Th. Erhardt 30 šil.; vlč. Josko Mikisits 50 šil.

Srdačna hvala!

Takodjer srdačna hvala svima pretplatnicima, koji su na vrijeme poslali svoju pretplatu. A dužnike molimo, da se jedanput sjete na nas i da nas iznenade svojom dobrodošlom pretplatom.

Našim pretplatnicima, pomagačima, prijateljima i suradnicima

SRETAN USKRS

želi:

UREDNIŠTVO

TRAŽIMO NOVE PRETPLATNIKE - TRAŽIMO NOVE PRETPLATNIKE